

HIIMUMAA VALLA NOORSOOTÖÖ ARENGUKAVA 2022–2035

[Noorsootöö seaduse § 4](#) kohaselt on noorsootöö tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgsuks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda. Noorsootööd korraldatakse ja viiakse ellu järgides põhimõtteid, et:

- noorsootööd tehakse noorte jaoks ja **koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse**;
- tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse **noorte vajadustest ja huvidest**;
- noorsootöö põhineb **noorte osalusel ja vabal tahtel**;
- noorsootöö toetab **noorte omaalgatust**;
- noorsootöös lähtutakse **võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest**.

VISIOON

Hiiumaa valla noorsootöö arengukava aitab kaasa [Hiiumaa valla arengukavas 2035+](#) ja [Eesti noorsootöö arengukava 2021–2035](#) eelnõus seatud visioonide saavutamisele. Vastavalt

- Hiiumaa on unikaalne kooslus puhta looduse keskel toimivast kaasaegsest elukeskkonnast, mis on tänu kvaliteetselt toimivale tehnilistele lahendustele suurepärasel ühenduses välismaailmaga (Hiiumaa valla arengukava 2035+).
- Aastal 2035 elavad noored Hiiumaa vallas tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks (noortevaldkonna arengukava 2021–2035 eelnõu).

ÜLDEESMÄRK

Hiiumaa valla noorsootöö on noortest lähtuv, mida viivad ellu professionaalsed kogukondlikesse võrgustikesse kuuluvad noorsootöötajad, aitamaks kaasa Hiiumaa valla ja Eesti noorsootöö visiooni saavutamisele aastaks 2035.

KRIITILISED EDUTEGURID

Arengukavas seatud eesmärkide täitmise peamised näitajad ehk kriitilised edutegurid on:

- 1) Noored osalevad valla igal tasandil otsustusprotsessides.
- 2) Noortel, sh vanuses 16 kuni 26 eluaastat on mitmekesised võimalused teadmiste ja oskuste ning isiksuse mitmekülgsuks arendamiseks.¹
- 3) Hiiumaa valla noorsootöö enamus teenused on vähemalt “edasijõudnu”² tasemel minuomavalitsus.fin.ee kriteeriumitele tuginedes.

ARENGUEESMÄRGID

- 1) PROFESSIONAALSUS. Noorsootööd viivad ellu kogukonna poolt tunnustatud professionaalsed noorsootöötajad.
- 2) NOORTEKESKSUS. Noorsootöö kavandamisel, ellu viimisel, hindamisel ja parendamisel lähtutakse noortest, nende vajadustest, huvidest, soovidest ja nende parimast.
- 3) VÕRGUSTIKUTÖÖ. Noorsootööd teostatakse koostöös noort ümbritsevate asutuste ja spetsialistidega.

¹ Kattub osaliselt noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõus tooduga: Osalusvormide arv.

² Tasemete määratlemise metoodika: <https://minuomavalitsus.fin.ee/et/andmed-ja-metoodika/metoodika>.

TEGEVUSSUUNAD ARENGUEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

1) **PROFESSIONAALSUSE** eesmärgi saavutamiseks tegutsetakse kahes suunas – noorsootöötajate oskuste ja teadmiste suurendamine ning noorsootöötajate ühiskondliku positsiooni tõstmine.

1.1. Noorsootöötajate oskuste ja teadmiste suurendamiseks ehk pädevuse tõstmiseks teevad noorsootöötajad omavahel regulaarset koostööd, jagades infot, kasutades üksteise tuge sündmuste korraldamisel, juhtumite lahendamisel, oma kutsealaste oskuste tõstmises (nt ühised koolitused, noorsootöötaja kutse taotlemine). Eelistatult töötab igas noortekeskuses vähemalt kaks töötajat. Iga noortekeskuse töötaja arendab endas erioskusi ühes noorsootöö valdkonnas (nt laager, töömalev, õpiränne, rahvusvaheline noorsootöö, noorte osalus, vabatahtlikkus), pakkudes oma spetsiifilist teadmist kogu vallas valdkonna arendamisele.

1.2. Noorsootöötaja kogukonnas väärtustamiseks kirjeldatakse noorsootöö teenused vähemalt baastasemel, koostatakse kokku lepitud regulaarsusega noorsootöö mõju hindamise raportid ja tehakse kättesaadavaks otsustajatele. Noorsootöötaja töö tunnustamiseks ühtlustatakse töötasud haridustöötajatega samaväärse töö iseloomust tuleneva palgalise puhkuse ja tasuga, hõlmates noorsootöötaja kutse väärtustamist (nt ühekordne preemia või regulaarne lisatasu).

1.3. Professionaalsed noorsootöötajad pakuvad noortele mitmekesiseid võimalusi mitmekülgeks arenguks, sh on noortele kättesaadav jätkusuutlik huviharidus ja huvitegevus, ka 16-aastastele ja vanematele noortele on neile vastavad tegevused.

TULEMUSNÄITAJAD JA MÕÕDIKUD	Algatase	Sihttase	Allikas
1(a) Noorsootöö mõjuraportid on kättesaadavad osavaldade kaupa	0	5	Osavaldade veebilehed
1(b) Noorsootöötaja keskmise palga suhe haridustöötaja keskmise palka	-	1:1	Sotsiaalmaksu statistika
1(c) Kutsega noortekeskuse noorsootöötajate osakaal noorsootöötajatest ³	44%	100%	Noorsootöö kvaliteedi hindamine
1(d) Noorsootöötajate ametikohtade arv keskuse kohta ²	1,2	2	Töölepingud
1(e) Huviringide arv ²	184 ⁴	184	Valla huvihariduse ja -tegevuse kava
1(f) Huvihariduses ja huvitegevused 16-26 aastaste noorte osalemise osakaal vanusegrupis	-	10%	Huvihariduse suuring

³ Ühtib Hiiumaa valla arengukavas 2035+ tooduga.

⁴ Huviharidusregistri andmetel 2021. a.

2) NOORTEKESKSUSE tagamiseks luuakse võimalused noore hääle kuulda võtmiseks igal tasandil – üksikisiku tasandil seisukohtade avaldamisest esindatuseni valla tasandil noortevolikogus. Noorsootöötajad on noorte osaluse eksperdid, kes toetavad noorte osalust, pakkudes tuge nii noortele kui ka neid kaasavatele spetsialistidele või otsustajatele. Noorte osaluse korraldamisel tagatakse noorte täiskasvanute tugi ning püsiv tagasiside tehtud ettepanekute arvestamise kohta.

2.1. Iga noore seisukohtade teadasaamiseks luuakse võimalus püsivalt anda anonüümselt tagasisidet, pakkuda ideid või teha ettepanekuid (sh veebi vahendusel), viiakse regulaarselt läbi noorte heaolu- ja tagasisideküsitlusi (nt koos huvihariduse ja -tegevuse küsitlusega), julgustatakse klassijuhatajaid viima läbi arutelusid päevakajalistel teemadel ning tulemusi edastama noorte osaluskogule. Tegevusi planeeritakse erinevatele sihtgruppidele tuginedes tõenduspõhiste andmetele, sh kogutakse külastatavuse statistikat (nt Logiraamat).

2.2. Noort ümbritsevate asutuste tasandil kaasatakse noored vastavalt regulatsioonidele või heale tavale, nt koolide ja noortekeskuste hoolekogudes, õpilasesindustes, noorteaktiivides.

2.3. Osavalla tasandil moodustatakse noortekogud, kes räägivad kaasa kohaliku elu korraldamises. Noortele võimaldatakse eelarvelised vahendid nende ideede elluviimiseks, ettevõtlikkuse ja kodanikuosaluse arendamiseks, kaasates nad eelarve otsuste tegemisse.

2.4. Valla tasandil tegutsev noortevolikogu on oluline info vahendaja valla noorte ja otsustajate vahel, tema tegevus on nähtav ja kuuldav, täiskasvanute poolt toetatud.

TULEMUSNÄITAJAD JA MÕÕDIKUD	Algatase	Sihttase	Allikas
2(g) Valla noortevolikogu piirkondliku liikme kohale kandideerijate keskmine arv	1/1	3/1	Kandidaatide nimekiri
2(h) Noorte rahulolu noorsootöö tegevuste ja teenustega (5-palli skaalal, kus 1 tähistab <i>ei ole üldse rahul</i> ning 5 tähistab <i>väga rahul</i>) ⁵	-	4	Tagasisideküsitlused, rahuloluküsitlus
2(i) Noorte omaalgatatud projektide või tegevuste arv aastas ⁶	-	17 ⁷	Toetatud projektide arv (Ettevõtlik hiidlane, Nopi üles jt)
2(j) Noortevolikogu valimistel osalejate osakaal vanusegrupis	-	51%	Valimiste protokollid

⁵ Ühtib noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõus tooduga.

⁶ Ühtib noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõus tooduga.

⁷ Arvestuslikult ligikaudu 1 projekt 100 noore kohta aastas.

3) VÕRGUSTIKUTÖÖ eesmärgi saavutamiseks moodustavad valla noortekeskuste töötajad noorsootöötajate võrgustiku, osavaldades töötavad noort ümbritsevad spetsialistid noore heaolu võrgustiku ning valla tasandil noore elu mõjutavad asutused institutsionaalse võrgustiku.

Hea tulemuse saavutamiseks lähtutakse võrgustike moodustamisel võrgustikuteooriatest, sh seatakse ühiselt eesmärk, lepatakse kokku juhtimine ja tegevuskava, vajadusel korraldatakse ühine väljaõpe asjakohastel teemadel, noorsootööle omaselt kaasatakse noored.

3.1. Noortekeskuste töötajad moodustavad noorsootöötajate võrgustiku, mis toimib õpikogukonnana. Eesmärkide hulka võib kuuluda ühtse noorsootöö kvaliteedi tagamine valla kõikides noortekeskustes, ühise väljaõppe korraldamine, noorsootöötaja kutse taotlemine, ühiste teemade käsitlemine või sündmuste korraldamine, ühtse ülevallalise noortekeskuste tegevuskavas koostamine ja järgimine, noorteinfo korraldamine, noorte kohta info kogumine.

3.2. Osavaldade spetsialistide ja kogukonna liikmete võrgustikud koondavad eriteadmisi noorte toetamiseks ja abistamiseks. Nende peamine eesmärk on noore probleemi võimalikult varajane märkamine ning sobiva toe pakkumine. Võrgustikku võivad kuuluda näiteks sotsiaalpedagoog, lastekaitsetöötaja, noorsoopolitseinik, ettevõtlusõpetaja, eripedagoog, vabatahtlik noortejuht, kooli huvijuht, huviringi juhendajad, noortekeskuse töötajad.

3.3. Valla tasandil moodustavad noort ümbritsevad asutused valdkondade ülese võrgustiku, tagades noore elu tervikliku käsitlemise. Sellesse kuuluvad näiteks sotsiaal-, hariduse-, kultuuri-, spordi- ja noortevaldkonna asutused, maakondlik arenduskeskus, noorteorganisatsioonid. MTÜ Hiidlaste Koostöökogu, Töötukassa jt. Lisaks ühiselt seatud eesmärkidele tegeleb võrgustik eelistatult Hiiumaa valla noorsootöö arengukava täitmise seirega, meediakajastusega erinevate valdkondade rollist noorte elus.

TULEMUSNÄITAJAD JA MÕÕDIKUD	Algatase	Sihttase	Allikas
3(k) Kõikide noortekeskuste koostöös ellu viidud projektide ja tegevuste arv aastas	2	4	Noortekeskuste aastaaruanded
3(l) Noortekeskuste töötajatele ühiste koolituste, kosisioonide vms arv aastas	0	4	Noortekeskuste aastaaruanded
3(m) Osavaldades tegutsevate spetsialistide ja kogukonna liikmete võrgustiku kohtumiste keskmine arv aastas osavalla kohta	0	4	Võrgustiku kohtumiste protokollid
3(n) Asutuste võrgustikus osalevate liikmete valdkondlik ⁸ kuuluvus ja arv	-/17 ⁹	5 valdkonda	Võrgustiku kohtumiste protokollid

⁸ Nt haridus, sotsiaal ja lastekaitse, kultuur, õigus, sisekaitse, ettevõtlus, noorsootöö, piirkondlik arendus jt.

⁹ Noortespetside võrgustikus osalevate institutsioonide arv 2021. a seisuga.

ARENGUKAVA TÄITMINE, SEIRE JA UUENDAMINE

Arengukava täitmiseks koostab valla noorsootöö spetsialist iga aasta tegevuskava, kavandades selle täitmiseks eelarvelised vahendid. Iga aasta koostatakse valla noorsootöö aastaaruanne.

Arengukava tegevuskava sisaldab seireks vajalikke tegevusi, sh tagasiside ja küsitluste läbiviimist. Arengukava mõõdikute kohta kogutakse infot vähemalt iga 2 aasta tagant. Hinnangu arengukava täitmisele seireandmete alusel annab asutuste võrgustik (vt p 3.3) või selleks moodustatud komisjon.

Võrgustiku või komisjoni ettepanekute alusel, võttes arvesse muutunud ühiskondlikke olusid ning arengukavast mõjutatud kulgu, tehakse ettepanekud arengukava uuendamiseks vastavalt vajadusele.

ARENGUKAVA KOOSTAMINE

Hiiumaa valla noorsootöö arengukava 2022-2035 koostamine algatati ja lähteülesanne kehtestati Hiiumaa vallavolikogu 18.02.2021 otsusega nr 241.

Arengukava koostamiseks moodustati Hiiumaa Vallavanema 31.03.2021 käskkirjaga nr 171 Hiiumaa valla noorsootöö valdkonna arengukava komisjon koosseisus Kristel Pisa (komisjoni esimees), Merje Reismaa, Henri Reeder, Elo Saue, Ragne Lubjak, Kristi Kivisaar, Julia Gurjeva. Komisjoni liikmed kaasasid aruteludesse oma valdkonnas tegutsevaid spetsialisti ja noori, tuues kogutud teadmisi veebis ja ruumis toimunud kohtumistele. Arengukava koostamise protsessi juhtis Lianne Teder.

Arengukava koostamisel kasutati Hiiumaa noorsootöö koordinaatori koostatud Hiiumaa noorsootöö struktuuri joonist, Hiiumaa valla arengukava 2035+ koos seal sisalduva taustainfoga, Hiiumaa valla 2020. a noorsootöö kvaliteedi hindamise raportit, noorsootöö seadust, noortevaldkonna arengukava 2021-2035 eelnõu, Rahandusministeeriumi hallataval veebilehel minuomavalitsus.fin.ee sisalduvat ning Statistikaameti noorteseire juhtimislaua infot Hiiumaa noorsootöö valdkonna kohta.

Veebiküsitlusena viidi läbi avalik ideekorje, milles välja toodud Hiiumaa noorsootöö kitsaskohad, tugevused ning ettepanekud võeti arvesse arengukava koostamise erinevates etappides.

Leidnud nõrkused ja puudused, võimalused ja ohud, seadsid komisjoni liikmed kogutud info põhjal eesmärgid Hiiumaa noorsootöös. Arengueesmärgi kujunesid välja seatud eesmärkide omavaheliste põhjuslike seoste hindamisest. Takistuste ümber pööramise abil leiti viisid eesmärkide saavutamiseks. Seejärel määratleti eesmärkide saavutamise tulemusnäitajad ja mõõdikud ning kriitilised edutegurid arengukava edukuse hindamiseks tervikuna.

Hiiumaa valla noorsootöö arengukava 2022-2035 on kinnitatud Hiiumaa vallavolikogu otsusega.